

Olsztyn, 28.07.2025 r.

dr hab. Joanna Targońska, prof. UWM w Olsztynie
Instytut Językoznawstwa, Katedra Języka Niemieckiego
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
ul. Kurta Obiży 1
10-719 Olsztyn
E-Mail: joanna.targonska@uwm.edu.pl

**Recenzja dorobku naukowego dr Magdaleny Rozenberg w postępowaniu habilitacyjnym
w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie językoznawstwo**

1. Informacje wstępne

Recenzja została sporządzona zgodnie z art. 219 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym w nauce* z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz.U. 2018, poz. 1668) zgodnie z którą stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej jedną monografię naukową wydaną przez wydawnictwo znajdujące się w wykazie sporządzonym przez MN (wcześniej MNiSW);
- 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.

Podstawą do jej sporządzenia była dokumentacja przesłana przez sekretarz komisji habilitacyjnej zawierająca: autoreferat, wykaz osiągnięć naukowych, monografię habilitacyjną, monografię doktorską oraz 31 innych publikacji (artykułów oraz rozdziałów z monografii wieloautorskich).

2. Informacje o kandydatce

Doktor Magdalena Rozenberg uzyskała tytuł magistra filologii germańskiej w 1996 r. w Uniwersytecie Gdańskim na podstawie pracy magisterskiej z zakresu glottodydaktyki. Tytuł naukowy doktora otrzymała w 2004 r. na Wydziale Lingwistyki i Literaturoznawstwa Uniwersytetu w Bielefeld również w oparciu o pracę naukową z zakresu glottodydaktyki zatytułowaną *Die Anwendung eines integrativ-ästhetischen Konzepts beim Fremdsprachenlehren und -lernen*. Uzyskany za granicą tytuł doktora nauk filozoficznych

został nostryfikowany na Wydziale Filologiczno-Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego w 2006 r. i uznany za równorzędny z tytułem naukowym doktora nauk humanistycznych.

Z przedłożonej dokumentacji nie wynika, żeby Habilitantka ubiegała się wcześniej o nadanie stopnia doktora habilitowanego, można więc zakładać, że jest to jej pierwszy wniosek w tej sprawie.

Habilitantka pracowała na przełomie lat 1997/1998 cztery miesiące jako naukowy asystent pomocniczy na Wydziale Nauk Historycznych, Filozofii i Teologii Uniwersytetu w Bielefeld w Niemczech. Po kilkuletniej przerwie, tj. od 1.10.2004 r. rozpoczęła pracę naukową w Instytucie Filologii Germańskiej, najpierw na stanowisku asystenta, a po nostryfikacji dyplomu, tj. od 2007 r. na stanowisku adiunkta, gdzie do chwili obecnej pracuje w Zakładzie Języka Niemieckiego i Translatoryki.

3. Ocena dorobku

3.1 Ogólna charakterystyka osiągnięć naukowych

Doktor Magdalena Rozenberg przedłożyła do oceny dorobek składający się z:

- dwóch monografii (w tym jedną zgłaszając jako osiągnięcie główne – patrz punkt 3.2, druga zaś stanowi publikację rozprawy doktorskiej),
- 12 rozdziałów w monografiach wieloautorskich oraz
- 19 artykułów naukowych.

Jest to obszerny i jakościowo bardzo dobry dorobek, który (oprócz rozprawy doktorskiej) powstał już po uzyskaniu stopnia doktora.

Podkreślić należy, że dwie monografie sporządzone w języku niemieckim zostały opublikowane w ważnych, a także wiodących wydawnictwach zagranicznych (*Peter Lang* i *Waxmann*). Podobnie rzecz się ma w odniesieniu do pozostałych publikacji. 8 z 12 rozdziałów zostało opublikowanych w monografiach wieloautorskich wydanych w zagranicznych wydawnictwach, z czego 3 z nich w wydawnictwach znajdujących się w wykazie wydawnictw punktowanych opublikowanym przez MN. O randze artykułów naukowych może świadczyć fakt, że 6 z nich zostało wydanych w renomowanych czasopismach zagranicznych z zakresu glottodydaktyki takich jak: *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht*, *Beiträge zur Fremdsprachenvermittlung*, *ÖDaF-Mitteilungen*, *Brünner Hefte zu Deutsch als Fremdsprache*). Pozostałe artykuły zostały opublikowane w polskich czasopismach ważnych w środowisku germanistów i glottodydaktyków (*Glottodidactica*, *Studia Germanica Gedanensia*, *Lingwistyka Stosowana*) oraz glottodydaktyków i nauczycieli języków obcych

(*Języki Obce w Szkole*). Są to czasopisma długo istniejące w świecie naukowym, cieszące się uznaniem w świecie glottodydaktycznym.

W publikowaniu artykułów widać progres, bowiem Habilitantka w ostatnich latach lokuje swoje publikacje w coraz ważniejszych czasopismach z zakresu glottodydaktyki, przy czym już od 2016 r. zaczęła publikować swoje artykuły w czasopismach zagranicznych a rozdziały w wydawnictwach zagranicznych. Habilitantka wskazuje również na jedną recenzję artykułu naukowego sporządzoną dla ważnego niemieckiego glottodydaktycznego czasopisma *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht*.

Cały dorobek Habilitantki można podzielić na kilka obszarów badawczych. W każdym z nich łączyła ona glottodydaktykę z innymi dziedzinami nauki. W pierwszym z nich zajmowała się połączeniem glottodydaktyki ze sztuką. W pracach naukowych z tego zakresu wskazywała na potrzebę włączenia sensoryczności, estetyki i pobudzenia emocji ucznia (np. przez sztukę) do nauczania języka obcego, przybliżyła rolę obrazów na lekcji języka obcego w kontekście kształcenia kompetencji wizualnej oraz możliwość nauki poza salą lekcyjną (np. w muzeach). W odniesieniu do nauczania poza murami instytucji edukacyjnych przedstawiła przykładowe dziania perforamtywne zrealizowane podczas autorskich warsztatów. Kolejnym jej obszarem badawczym było połączenie glottodydaktyki z naukami o kulturze, w szczególności z krajoznawstwem. W swoich pracach w tym zakresie Habilitantka wskazuje na zmiany w podejściu do krajoznawstwa nauczanego w ramach lekcji języków obcych i przejściu do nauczania interkulturowego, które pozawala na (wy)kształcenie kompetencji interkulturowej ważnej w procesie nauki i używania języka obcego. Najbardziej klasycznymi z perspektywy glottodydaktyki zdają się być publikacje Habilitantki uwypuklające punkty styczne glottodydaktyki i pedagogiki. Wskazuje w nich na możliwość/konieczność uwzględnienia wyników badań/przemyśleń z zakresu pedagogiki w dydaktyce języka obcego. Przybliżyła koncepcje całościowego (holistycznego) i kooperatywnego uczenia się oraz nauczania zrównoważonego, w którym jest miejsce zarówno na zamknięte, jak i otwarte metody i formy uczenia się oraz nauczania. Godne uwagi i podkreślenia są też publikacje poświęcone przestrzeni nauki i nauczania, a więc miejscom, w którym może dokonywać się ten proces.

Innym zagadnieniem badawczym, mającym swoje odzwierciedlenie w publikacjach Habilitantki, jest połączenie nauk o zarządzaniu z glottodydaktyką. W nich dr Rozenberg opisuje, czym jest zarządzanie klasą i/lub prowadzenie klasy, jakie techniki można przy tym stosować, w jaki sposób można/należy efektywnie zarządzać zespołem klasowym, w czym wyraża się np. kompetencja przywódcza (*Führungskompetenz*). Ponadto dokonuje ona refleksji

na temat możliwości przeniesienia koncepcji zarządzania wiedzą z ekonomii na grunt glottodydaktyki i wskazuje jak może się ono dokonywać w nauczaniu języka obcego. W ostatnim okresie opublikowała również prace związane z tematyką swojej rozprawy habilitacyjnej, czyli zdrowia psychicznego i zarządzania sobą.

Ogólnie można uznać ten dorobek za bardzo dobry jakościowo. Wszystkie te publikacje łączy jedno – są one ze wszech miar interdyscyplinarne i nieoczywiste. Wynika z nich, że badaczka lubi wchodzić w różne obszary badawcze znajdujące się na granicy glottodydaktyki z innymi dziedzinami nauki i dyscyplinami naukowymi. Prace te są, co prawda, rozważaniami teoretycznymi, jednakże ich celem jest wskazanie na możliwe powiązania różnych dyscyplin naukowych oraz na możliwość włączenia do obszaru badań glottodydaktycznych rezultatów badań i przemyśleń z innych dziedzin nauki. Wszystkie prace bazują na obszernej literaturze przedmiotu, a ich wywód jest logiczny.

Za swój dorobek Habilitantka uzyskała 331 punktów ministerialnych. We wniosku wskazuje ona liczbę 49 cytowań, zaś liczba ta wg. Bazy Wiedzy UG wynosi 45. Na profilu *Scholar Google* widnieje na dzień 23.07.25 liczba 47. Index Hirscha dla jej publikacji wynosi 4.

Habilitantka promowała wyniki swoich badań na licznych konferencjach. Uczestniczyła ona w 18 konferencjach naukowych, z czego aż 11 z nich było konferencjami zagranicznymi odbywającymi się na uniwersytetach w Austrii, Czechach, Luksemburgu i Niemczech (w Bielefeld, Chemnitz, Münster, Saarbrücken). Na jedną z konferencji została również osobiście zaproszona (Uniwersytet w Darmstadt).

3.2 Ocena głównego osiągnięcia naukowego stanowiącego podstawę ubiegania się o tytuł doktora habilitowanego

Głównym osiągnięciem naukowym wskazanym przez Habilitantkę jest monografia naukowa zatytułowana *„Gesundheit, Gesundheitsförderung und Ausbildungsinhalte Eine empirische Studie zu Belastungen im Fremdsprachenlehrerberuf*. Obszerna rozprawa licząca 423 stron została wydana w 2024 roku przez wydawnictwo Waxmann.

Rozprawa habilitacyjna z zakresu glottodydaktyki, wchodzącej w zakres badawczy dyscypliny językoznawstwo, jest pracą ze wszech miar interdyscyplinarną. Choć glottodydaktyka sama w sobie jest nauką łączącą kilka dyscyplin naukowych, takich jak językoznawstwo (w tym stosowane), pedagogikę i psychologię, to przedstawiona do oceny w ramach postępowania habilitacyjnego publikacja łączy tę interdyscyplinarną glottodydaktykę

dotatkowo z takimi dziedzinami jak nauki o zdrowiu oraz nauki o zarządzaniu (w edukacji, wiedzę i sobą). Rozprawa habilitacyjna składa się ze wstępu, 13 rozdziałów, wykazów (literatury, grafik, tabel i obrazów) oraz załącznika. Została ona podzielona na trzy części - obszary tematyczne (A, B i C), przy czym każda z tych części składa się z kilku rozdziałów.

We wstępie Habilitantka przybliży specyfikę pracy nauczycieli, w szczególności tych nauczających języków obcych, wskazując przy tym na poszerzanie stawianych im wymagań, wzrost biurokracji oraz coraz większe problemy zdrowotne ich podopiecznych. W oparciu o badania z zakresu psychologii i zdrowia psychicznego podkreśla ona, iż zawód nauczyciela jest profesją o dużym obciążeniu, co sprawia, że jego przedstawiciele są najbardziej narażeni na wypalenie zawodowe, stres i inne problemy zdrowotne, w szczególności te natury psychicznej lub emocjonalnej. Z tego względu wskazuje na konieczność dbałości przez nauczycieli o własny dobrostan, bowiem ich stan zdrowia oraz obciążenie psychiczne mają znaczący wpływ na ich zachowanie oraz działania dydaktyczne, co przekłada się na jakość ich nauczania, a tym samym dobrostan nauczanych. Badaczka postuluje więc konieczność włączenia treści z zakresu zdrowia psychicznego i samozarządzania do kształcenia nauczycielskiego. Te przemyślenia stanowią punkt wyjścia do podjęcia się przeprowadzenia badania empirycznego wchodzącego w zakres badawczy glottodydaktyki oraz pedeutologii (nauki poświęconej zawodowi nauczyciela). Następnie Habilitantka nakreśla cele swojej pracy oraz zaplanowanego badania, wskazując na dwa różnorodne zamierzenia: 1) cel badawczy (analiza obciążenia zawodowego nauczycieli – w szczególności tych nauczających języków obcych) oraz 2) cel edukacyjny (wdrożenie przemyśleń wynikających z analizy wyników części badawczej do kształcenia nauczycielskiego).

Część teoretyczna rozprawy została podzielona na dwa bloki tematyczne. Blok A poświęcony tematyce zdrowia i jego promocji w uniwersyteckim kształceniu nauczycieli składa się z trzech rozdziałów (rozdziały 2–4). W pierwszym z nich zatytułowanym *Znaczenie zdrowia i jego promocji w uniwersyteckim kształceniu nauczycieli języków obcych* Habilitantka opisała pokrótce historię kształcenia nauczycieli języków obcych oraz przeanalizowała wytyczne i programy jego dotyczące pod kątem treści związanych z rolą zdrowia w kształceniu i pracy nauczyciela. W swojej analizie wykazała ona brak treści związanych z komponentem zdrowotnym jako tym nieodzownym w kształceniu i w zawodzie nauczyciela. Podobną analizę przeprowadziła w kolejnym podrozdziale w odniesieniu do kształcenia nauczycieli języków obcych w polskim systemie edukacji. O ile w poświęconych mu dokumentach ministerialnych odnotowała brak treści dotyczących zdrowia i jego promocji, o tyle analiza treści w obrębie modułów kształcenia nauczycielskiego wykazała, że w ramach modułu psychologiczno-

pedagogicznego np. na UW poruszane są treści dotyczące zdrowia psychicznego. Jednakże te pojedyncze „odstępstwa od normy” nie pozwalają stwierdzić, że w dotychczasowym kształceniu nauczycielskim uwzględniony jest komponent dotyczący zdrowia (psychicznego) nauczycieli. Zdziwienie może budzić fakt, że Habilitantka nie wspomniała o zawartych w standardach kształcenia nauczycieli zajęć dotyczących emisji głosu (w ramach modułu C: podstawy dydaktyki i emisja głosu – wymiar 60 godzin). A te można uznać za element profilaktyki zdrowotnej w zakresie foniatrycznej, co może burzyć nieco stwierdzenie, że dokumenty ministerialne nie uwzględniają promocji zdrowia. Oczywiście czynią to w minimalnym zakresie¹, choć nie koncentrują się one na zdrowiu psychicznym, które jest przedmiotem badań dr Rozenberg.

Przeprowadzana przez Habilitantkę analiza prac naukowych dotyczących wymagań stawianych nauczycielom potwierdziła, że element zdrowia i jego promocji nie został tam uwzględniony. Wskazuje się w nich na szeroki wachlarz wiedzy, który powinni oni posiadać, szereg ról, które powinni odgrywać oraz liczne kompetencje, które powinni wykazywać, jednakże brakuje w nich odniesienia do zdrowia. O ile czynniki zdrowotne są ważne przy wyborze kształcenia w zawodzie nauczyciela i mogą odgrywać rolę na etapie wyboru ścieżki edukacyjnej, o tyle zdrowie zostało jej zdaniem już pominięte w kształceniu nauczycielskim i w wymaganiach dotyczących tego zawodu.

W rozdziale trzecim *Badania empiryczne dotyczące sytuacji zdrowotnej nauczycieli* Habilitantka wychodzi od przedstawienia stanu badań pedeutologicznych dotyczących zdrowia i opisuje te przeprowadzone wśród angielskich, niemieckich oraz polskich nauczycieli. Oscylowały one wokół samopoczucia nauczycieli i czynników na nie wpływających. Część z nich analizowała korelacje zachodzące między osobowością nauczycieli a ich dobrym samopoczuciem bądź stresem. Następnie dr Rozenberg przedstawiła trendy rozwojowe stawiające nauczycieli przed coraz nowszymi wyzwaniami, a tym samym wpływające na zmianę sposobu ich pracy. Habilitantka wskazuje, jak zmieniający się świat (przyspieszenie cyfrowe, zmiany sytuacji geopolitycznej i związana z nimi migracja ludzi) oddziałuje na pracę nauczycieli. Np. różnorodność etniczna, kulturowa i językowa w klasie lekcyjnej skłania nauczyciela do indywidualizacji oraz dyferencjacji procesu nauczania, zaś zmiany w polityce edukacyjnej skłaniające do pomiaru jakości nauczania, wymuszają na nich zmianę zachowań

---

¹ W efektach uczenia się określonych dla kształcenia nauczycielskiego znajdziemy w tych w odniesieniu do wiedzy taki zapis: „13) absolwent zna i rozumie: podstawy funkcjonowania i patologię aparatu mowy, zasady emisji głosu, podstawy funkcjonowania narządu wzroku i równowagi” zaś w zakresie umiejętności: „16) Absolwent potrafi posługiwać się aparatem mowy zgodnie z zasadami emisji głosu.” (DU 2019, poz. 1450, zał. 1 str. 9 i 10), co potwierdza, że elementy tematyki zdrowotnej zostały ujęte w standardach kształcenia nauczycielskiego.

edukacyjnych i przeniesienie ciężaru na inne działania edukacyjne, niekonieczne te dobre dla uczniów. Kolejnym wyzwaniem jest kryzys psychiczny, który dotyka z jednej strony uczniów z drugiej samych nauczycieli.

Ważną część rozdziału trzeciego stanowi analiza badań dotyczących zdrowia nauczycieli. Habilitantka dzieli je na te sprzed pandemii koronawirusa i te w jej trakcie. Dokonana przez nią analiza pokazuje, że już wyniki badań przeprowadzonych przed pandemią COVID 19 wśród niemieckich i polskich nauczycieli pokazują poważne problemy zdrowotne dużego grona nauczycieli (w tym wypalenie zawodowe, depresje), skutkujące często ich wcześniejszym przechodzeniem na emeryturę. Habilitantka opisuje czynniki negatywnie oddziałujące na zdrowie psychiczne nauczycieli przed pandemią. Następnie poświęca ona nieco uwagi zmianom w edukacji szkolnej w czasie pandemii, skupiając się nie tylko na sytuacji (w szczególności psychicznej) nauczycieli, ale również uczniów, wskazując na pogorszenie się stanu psychicznego wszystkich uczestników edukacji w obydwu omawianych krajach. Najważniejszą jednak część rozdziału trzeciego (podrozdział 3.4) stanowi zestawienie w formie tabelarycznej wyników badań dotyczących obciążenia nauczycieli, w których analizowano wpływ różnych czynników na to zjawisko, przy czym większość z nich koncentrowała się na czynnikach związanych z pracą, czynnikach osobowych oraz reakcji na przewlekły stres. Odwołując się do badań porównujących obciążenie zawodowe nauczycieli z innymi podobnymi zawodami, Badaczka wskazała, że nauczyciel jest narażony na większe obciążenia psychiczne niż np. personel pielęgniarski lub pracownicy jednostek penitencjarnych. Rozdział ten mający na celu pokazanie sytuacji zdrowotnej nauczycieli, wykazał wielki problem grona nauczycielskiego ze zdrowiem – w szczególności psychicznym, co utwierdziło Habilitantkę i czytelnika w przekonaniu, iż konieczna jest analiza zdrowia polskich nauczycieli i tę pierwszą skłonił do przeprowadzenia badań w tym zakresie.

W rozdziale czwartym pt. *Konieczność włączenia treści zdrowotnych w profesjonalne kształcenie nauczycieli języków obcych*, poświęconym zdrowiu jako kluczowemu zasobowi stanowiącemu kapitał społeczeństwa, Habilitantka opisuje wartość zdrowia nauczycieli i jego wpływ na jakość ich działań dydaktycznych. Przedstawia w nim definicje takich pojęć jak: *zdrowie* (opisując różne modele jego ujęcia), *zdrowie psychiczne* (wskazując na jego zależność od czynników indywidualnych, społecznych i środowiskowych) oraz *kompetencja zdrowotna*. Bazując na definicji zdrowia psychicznego wywodzącej się z dziedziny nauk o zdrowiu, Habilitantka wskazuje, jakie jej elementy są ważne w kształceniu nauczycieli języków obcych. Z jej analizy wynika znaczenie komponentu perceptywno-motywacyjnego i zorientowania na

działanie, co oznaczało – z jej perspektywy – konieczność włączenia do tej kompetencji takiego elementu jak zarządzanie sobą (*Selbstmanagement*).

Habilitantka wskazuje na kształcenie nauczycieli języków obcych jako edukację interdyscyplinarną, w której adepci zawodu nauczyciela języków obcych zdobywają obecnie wiedzę z zakresu innych nauk referencyjnych takich jak np. psycholingwistyka, lingwistyka stosowana, psychologia uczenia się, psychologia pedagogiczna itp. Z uwagi na fakt, iż zawód ten jest profesją wysokiego obciążenia psychicznego, podkreśla ona konieczność uwzględnienia treści z zakresu psychologii zdrowia (jako kolejnej nauki referencyjnej) w kształceniu nauczycieli (w tym również nauczycieli języków obcych). Uzasadnia to tym, że zdrowie „jest warunkiem wstępnym dla profesjonalnej działalności dydaktycznej i warunkiem jego zdolności do działania i wydajności, a także satysfakcji z życia i pracy” (str. 116). Dr Rozenberg wskazuje również na zależność między zdrowiem a profesjonalnym działaniem, co pozwala jej stwierdzić, że już na etapie edukacji nauczycielskiej studenci powinni rozwinąć swoją świadomość zdrowotną.

Część teoretyczna B, składająca się z pięciu rozdziałów, dotyczy zarządzania sobą, które stanowi element wsparcia zdrowia. W rozdziale piątym poświęconym wstępnym rozważaniom dotyczącym jej tematu badawczego Habilitantka zarysowuje przegląd badań z zakresu zarządzania sobą w odniesieniu do zawodu nauczyciela. Choć koncepcja zarządzania sobą opracowana w odniesieniu do nauczycieli języków obcych jest dość szczegółowa i opisuje wiele działań pozwalających na wytrwanie w zawodzie i sprostanie jego wyzwaniom, to Habilitantka wskazuje na komponent zdrowia jako dezyderat – ten element nie został bowiem uwzględniony w modelach kształcenia tych nauczycieli. Wykazała ona, że w naukach o wychowaniu badania koncentrują się z jednej strony na *zarządzaniu sobą* (wskazują one na rolę umiejętności zarządzania czasem i stresem, stawiania priorytetów oraz myślenia pozytywnego), z drugiej zaś na *samoregulacji*, rozumianej jako „umiejętność odpowiedzialnego obchodzenia się z własnymi zasobami”, do których należą zasoby osobowościowe (np. samoskuteczność), warunki zewnętrzne (np. stanowisko, na jakim się pracuje) i zasoby energii (czas, wiedza). W tej koncepcji *samoregulacja* polega na umiejętnym, poszerzaniu, a jednocześnie oszczędzaniu i utrzymaniu własnych zasobów. Badaczka wskazuje również na trzeci termin stosowany w tych naukach, a mianowicie *samoregulujące zarządzanie sobą* obejmujące strategie zarządzania sobą i czasem, a także skierowaną na cel regulację myśli, uczuć i zachowania, których zadaniem jest z jednej strony osiągnięcie celu, z drugiej zaś utrzymanie dobrego samopoczucia. W odniesieniu do samoregulacji Habilitantka wymienia i opisuje (bazując na pracy Klausmanna

(2011)), cztery typy nauczycieli: typ zdrowia, typ oszczędny, typ ryzyka nadmiernie obciążony (A) i typ ryzyka – wypalony (B), co będzie potem kluczowe w części empirycznej.

Rozdział szósty zatytułowany *Zarządzanie sobą w zawodzie nauczyciela języka obcego* sugeruje, iż będzie się on koncentrował na tym pojęciu w odniesieniu właśnie do interesującego Habilitantkę zawodu. Niestety takie treści (do tego krótkie, bowiem mieszczące się tylko na jednej stronie) znajdziemy dopiero pod koniec tego rozdziału, a większa jego część jest poświęcona roli zarządzania sobą w różnych dziedzinach i obszarach życia (np. w pracy, różnych zawodach i zakładach pracy, w sporcie, wychowaniu, w różnych placówkach edukacyjnych), co można by było uznać za zbędne w tym rozdziale.

Na początku rozdziału znajdziemy krótki przegląd literatury dotyczącej zarządzania sobą. Następnie Habilitantka przedstawia genezę tego pojęcia, którego źródła należy upatrywać w psychologii klinicznej. Opisuje różną terminologię związaną po części z tematyką zarządzania sobą (np. *samoregulacja, samokontrola*) oraz przytacza różne definicje pojęcia *zarządzania sobą*. Z przykrością należy stwierdzić, że ich nie omawia i nie porównuje, czego oczekuje się przy zestawieniu różnych definicji, a czego tu zabrakło. Dopiero na koniec rozdziału znajdziemy zaproponowaną przez Habilitantkę definicję pojęcia *zarządzania sobą* w odniesieniu do zawodu nauczyciela języka obcego, w której wskazuje ona na rolę czynników zewnętrznych i wewnętrznych pozwalających mu na realizację celów, reagowanie na zmiany zachodzące w życiu zawodowym jak i prywatnym przy pełnym zachowaniu zdrowia (psychicznego). Tą definicją badaczka wskazuje na wagę zarządzania sobą, które ma pomóc w zapewnieniu i utrzymaniu zdrowia psychicznego (nauczycieli języków obcych).

Rozdział siódmy poświęcony wybranym *Teoriom (podejściom) zarządzania sobą dla działania prozdrowotnego i zachowań nauczycieli języków obcych pozwalających zachować zdrowie (psychiczne)*, skupia się w pierwszej części (7.1) na przedstawieniu sześciu różnych teorii (np. podejście kognitywno-behawioralne, socjalno-kognitywna teoria samoregulacji, podejście kierowania sobą i in.). Te opisywane są w różny sposób, w niektórych Habilitantka przybliży ich założenia, w innych koncentruje się również na przedstawieniu wyników badań empirycznych wskazujących na ich zalety. Opis każdej z tych teorii łączy jednak podsumowujące odniesienie do ich istotności i zalet dla nauczycieli języków obcych (choć z opisu tego wynika, że może ono dotyczyć nauczycieli wszystkich przedmiotów). Najważniejszą część tego rozdziału (7.3) stanowi jednak opis umiejętności/kompetencji nauczycieli języków obcych, które są ważne w koncepcji zarządzania sobą (m.in. takich jak akceptacja adaptacyjna, realistyczny optymizm, gotowość do wyjścia poza strefę komfortu, odporność, regulacja emocji, troska o siebie) oraz uzasadnienie ich znaczenia dla zachowania

lub odzyskania zdrowia (psychicznego). W podsumowaniu Habilitantka postuluje konieczność wyjścia uniwersyteckiego kształcenia nauczycieli języków obcych poza (tylko) przekazywanie wiedzy metodyczno-dydaktycznej i psychologiczno-pedagogicznej. Jej zdaniem powinno ono uwzględniać również treści odnoszące się do rozwoju kompetencji niezbędnych do nabycia umiejętności zarządzania sobą, a więc tych dotyczących zdrowia, dobrego samopoczucia i zadowolenia z pracy.

Rozdział ósmy poświęcony jest zarządzaniu sobą jako kompetencji kluczowej w promocji zdrowia w uniwersyteckim kształceniu nauczycieli języków obcych. W nim Habilitantka przedstawia filary (a jednocześnie cele) wykorzystania koncepcji zarządzania sobą w procesie kształcenia nauczycielskiego – takie jak np. uwrażliwienie, wzmocnienie mentalne, wykształcenie świadomości wagi zdrowia psychicznego, wzmocnienie relacji z samym/samą sobą, wiedza o sobie. Następnie wskazuje na istniejące koncepcje/modele służące promocji zdrowia, które mają już swoje miejsce w dydaktyce języków obcych, jednocześnie opisuje i uwypukla ich wzajemne powiązania z konceptem zarządza sobą. Interesujące są zaprezentowane przez Habilitantkę trójkąty zależności zachodzące między zachowaniem nauczyciela w klasie (językowej) a uczniami i materiałem nauczania (trójkąt alienacji - charakterystyczny dla nieudanej lekcji został przeciwstawiony trójkątowi rezonansu odzwierciedlającemu udaną lekcję). Te trójkąty interakcyjne uwypuklają, jak ważne jest zachowanie nauczyciela, na który wpływ ma jego kondycja psychiczna i fizyczna. To jeszcze raz utwierdza Badaczkę w przekonaniu o tym, że w zawodzie nauczyciela (języków obcych) ważna jest nie tylko wiedza kognitywna, ale także treści związane ze zdrowiem. Dlatego Badaczka postuluje włączenie konstruktów uważności, rezonansu i zarządzania sobą do kształcenia nauczycielskiego.

Rozdział dziewiąty jest rozdziałem przejściowym łączącym część teoretyczną rozprawy z jej częścią empiryczną. Habilitantka podsumowuje w nim treści z części A i B, pozwalające jej i jednocześnie prowadzące ją do określenia przedmiotu badań. Wskazuje ona ponownie na zawód nauczyciela jako ten o dużym obciążeniu, zagrożony wypaleniem zawodowym oraz prowadzącym do utraty zdrowia (psychicznego). Podkreśla jednocześnie, że obecne przyspieszenie tempa życia wymaga poszerzenia kształcenia nauczycielskiego o komponent dotyczący zdrowia i jego profilaktyki. Następnie wprowadza do części empirycznej (C) formułując cele i pytania oraz hipotezy badawcze.

W krótkim rozdziale dziesiątym Habilitantka sytuuje swoje badania – przedstawia metodę badawczą, określając ją jako metodę ilościową. Niestety pisząc o metodzie badawczej

za taką uznaje np. ankiety (patrz str. 241), które są przecież narzędziem badawczym², a także metodę gromadzenia danych, metodę opracowania i analizy danych (są to przecież kroki, a nie metody badawcze). Z perspektywy metodologii zabrakło tu stwierdzenia, że w jej badaniu została zastosowana *metoda sondażu diagnostycznego (schriftliche Befragung)*. Znajdziemy tu również krótki opis narzędzia badawczego oraz procedury badawczej. W te elementy części empirycznej zostały jednak wkomponowane również fragmenty dotyczące teorii badań, np. opis warunków poprawności badań (trafność, rzetelność, obiektywność), wskazanie na stan badawczy w zakresie badań Habilitantki. Treści te powinny były być umieszczone w innej części pracy – np. rozważaniach teoretycznych, zanim Badaczka przeszła już do opisu swojego badania.

Dziwić może fakt, że część empiryczna (wraz z wprowadzeniem do niej) została rozłożona aż na trzy rozdziały. Bowiem oprócz wspomnianych już rozdziałów 9 i 10, rozdział 11 zawiera też opis przeprowadzonego przez Habilitantkę badania empirycznego. Jeszcze bardziej zaskakujący może być fakt, iż każdemu z dwóch pytań badawczych poświęcono dwa osobne rozdziały. I tak rozdział 11 zatytułowany *Podjęcie metodologiczne do pytania 1. badawczego* poświęcony jest pierwszemu pytaniu badawczemu. Rozpoczyna się on opisem grupy badawczej i kontrolnej. Następnie Habilitantka przybliży zastosowaną procedurę badawczą, sposób dotarcia do badanych, a więc doboru grupy badawczej. I tu znów może dziwić kolejność przedstawianych treści, bowiem logiczniejsze wydaje się przedstawienie najpierw kroków dotyczących doboru grupy, a następnie jej opisanie – w tej pracy jest zaś odwrotnie. W kolejnym kroku Habilitantka opisuje dokładnie narzędzie badawcze (zamieszczone w zastosowanej formie w załączniku), które ponownie odniosła o kryteriów poprawności badań (można się zastanowić, czy taka powtórka była konieczna). Określiła i wyodrębniła cztery skale zachowań nauczycieli, odnoszące się do ich wpływu na ich własne zdrowie. Najważniejszą część tego rozdziału, a więc jego clou, stanowi opis wyników badania własnego dotyczącego wzorców zachowań polskich nauczycieli języków obcych oraz tych nauczających innych przedmiotów, mających wpływ na ich zdrowie i kondycję psychiczną. Badanie wykazało m. in., że wzorce zachowań nauczycieli w grupie badawczej i kontrolnej wskazują w dużej mierze na zachowania ryzykowne, które w krótszej lub dłuższej perspektywie mogą doprowadzić do wypalenia zawodowego jak i poważnych problemów zdrowotnych (również, a może w szczególności tych natury psychicznej). Badając wpływ różnych zmiennych (określonych tu jako jakościowe, które mogą być również określane mianem

---

² Ale już na str. 245 ankiety są nazwane poprawnie – jako narzędzie badawcze.

niezależne), Habilitantka wykazuje, że wyniki badania nie zależą ani od wieku nauczycieli, nauczanego przez nich przedmiotu, ani typu szkoły, w której pracują (choć wbrew oczekiwaniom nieco bardziej obciążeni i zagrożeni utratą zdrowia są nauczyciele szkół ponadpodstawowych). Wyniki badań zostały przedstawione w sposób przejrzysty (zestawione w formie tabelarycznej), a następnie dokładnie opisane. Wykazały one, że zachowanie nauczycieli (wynikające z ich podejścia do pracy i życia) jest obarczone wysokim ryzykiem utraty zdrowia, co jednocześnie wskazuje na konieczność podjęcia działań promujących zachowania prozdrowotne już na etapie kształcenia nauczycieli. Na koniec tego rozdziału Habilitantka dokonuje podsumowania wyników swoich badań odnosząc je do innych badań o zbliżonej lub identycznej tematyce – z jednej strony przeprowadzonych w Polsce i Niemczech, z drugiej zaś w innych krajach europejskich. Rozdział ten dr Rozenberg podsumowuje krytyczną analizą zastosowanej przez siebie metodologii badawczej i wskazuje na możliwości ich poszerzenia w celu uzyskania dogłębniejszych danych dotyczących przyczyn uchwyconych w opisanym badaniu zjawisk. W odniesieniu do koncepcji narzędzia badawczego i wyboru badanych, należy docenić projekt badawczy uwzględniający grupę badawczą i kontrolną. Oczywiście jest, że grupa badawcza obejmująca nauczycieli języków obcych mogła/powinna być mniejsza niż grupa (kontrolna) nauczycieli innych przedmiotów, ale niestety Badaczka nie ma pewności, czy nauczycielami innych przedmiotów nie są nauczyciele np. przede wszystkim jednego przedmiotu. Można wyrazić ubolewanie, że Habilitantka nie uzyskała informacji dotyczącej tego, nauczycieli jakich języków obcych uchwyciła w swoim badaniu. Można bowiem przypuszczać, że dałoby się np. zauważyć też różny poziom obciążenia w zależności od nauczanego języka oraz że ten jest inny np. u nauczycieli przedmiotów humanistycznych i ścisłych.

Rozdział 12 poświęcony jest drugiemu pytaniu badawczemu, a więc zagadnieniu, jakie działania prewencyjne oraz promujące zachowania prozdrowotne można podjąć, realizując cel edukacyjny. W rozdziale tym Habilitantka z jednej strony dokonuje analizy treści zaproponowanego już kształcenia prozdrowotnego, z drugiej zaś sama opracowuje jego koncepcję dla potrzeb polskiego kształcenia nauczycieli (języków obcych). Badaczka wyróżnia tu trzy podejścia, które mają pomóc w przeciwdziałaniu stresowi i obciążeniu zawodowemu: działania prewencyjne ukierunkowane na zachowanie oraz te ukierunkowane na warunki (pracy) oraz działania rekomendujące wdrożenie i realizację tematyki zdrowotnej podczas kształcenia nauczycieli. W odniesieniu do dwóch pierwszych z nich wskazuje – opierając się na przemyśleniach innych badaczy – na konkretne działania, jakie mogą podjąć nauczyciele, aby zapewnić swój dobrostan emocjonalny i nie narażać się na utratę lub nadszarpnięcie

zdrowia psychicznego. Ponadto opisuje prewencyjne programy dla nauczycieli (języków obcych) oraz programy szkoleniowe pozwalające sprawdzić, czy dana osoba nadaje się do pracy w zawodzie nauczyciela lub informujące o specyfice tego zawodu i wymaganych w nim kompetencjach. Niestety czasami można zauważyć niepotrzebne odejścia od tematu – np. w rozdz. 12.1.1 Habilitantka – w rozdziale poświęconym propozycji działań ukierunkowanych na warunki niepotrzebnie włącza wiedzę medyczną o narastających problemach psychicznych uczniów. Można odnieść wrażenie, że nie wszystkie propozycje działań prewencyjnych zostały poprawnie przyporządkowane, bowiem np. działania zorientowane na ciało (*körperorientierte Ansätze*, str. 306–307) – przyporządkowane działaniom ukierunkowanym na warunki, zdają się pasować lepiej do tych ukierunkowanych na zachowanie. Trzecim elementem, który opisuje Habilitantka, są działania rekomendujące wdrożenie i realizację tematyki zdrowotnej w uniwersyteckim kształceniu nauczycieli. W tym podrozdziale (12.2) analizuje i przybliża ona realizowane na kilku niemieckich uniwersytetach modele, moduły i koncepcje związane z tematyką zdrowia (psychicznego) skupiając się na ich celach, treściach oraz wskazując na wyniki ich ewaluacji.

Na zakończenie rozdziału 12 Habilitantka przedstawia w ramach trzeciego podejścia, czyli w ramach działań rekomendujących wdrożenie i realizację tematyki zdrowotnej w trakcie kształcenia nauczycieli, własny moduł nauczania *BauPsyche. Selbstmanagementkonzept für den Fremdsprachenlehrerberuf* (=BauPsyche: *Konzept zarządzania sobą dla zawodu nauczyciela języków obcych*), nawiązujący zarówno swoją nazwą, jak i koncepcją do Bauhaus'u (połączenie kształcenia z promocją zdrowego kształtowania własnego życia). Celem tego modułu jest budowanie kompetencji i umiejętności mających na celu utrzymanie i odzyskanie zdrowia (psychicznego) przez nauczycieli języków obcych. Habilitantka wychodzi z założenia, że nabyte w trakcie studiów kompetencje w zakresie zachowań prozdrowotnych, praktykujący już nauczyciele będą mogli wykorzystać w trakcie swojej pracy dydaktycznej, co pozwoli im sprostać wyzwaniom i obciążeniom zawodowym. Przedstawia jego założenia i cele, stawiając na równi wagę kompetencji dydaktycznych i psychologiczno-pedagogicznych oraz kompetencję zarządzania sobą, której rozwinięcie ma mieć na celu zaproponowany przez nią moduł kształcenia nauczycielskiego w zakresie zdrowia. Następnie opisuje treści, formy pracy i czynności zaplanowane dla postulowanego przez siebie modułu. Na zakończenie zaprezentowany został możliwy sylabus dla tego modułu realizowany w ramach kształcenia nauczycielskiego, w którym znajdziemy opis efektów kształcenia, treści, form pracy itd. Całą rozprawę kończy podsumowanie oraz wskazanie zadań na przyszłość, bogata bibliografia, wykazy tabel i załączniki.

Podsumowując tę monografię można wskazać na jej mocne strony. W swojej ze wszech miar interdyscyplinarnej pracy Badaczka podjęła próbę wykazania powiązania między glottodydaktyką – w tym przypadku kształceniem nauczycieli języków obcych – a naukami o zdrowiu. Badania jej wpisują się w kontekst badań pedeutologicznych, czyli tych poświęconych osobie nauczyciela. Jest to wspólny obszar badawczy glottodydaktyki i pedagogiki (może też być socjologii). Za ambitny należy uznać cały projekt badawczy, ponieważ badanie zostało przeprowadzone na bardzo dużej grupie badawczej (z określonego regionu Polski) – dużo większej niż podobne badania przeprowadzone dotychczas w innych krajach. Godnymi docenienia są przede wszystkim znajomość literatury przedmiotu (Badaczka odwołuje się do prac nie tylko polskich badaczy – w tym znanych polskich glottodydaktyków, lecz również badaczy niemieckich i anglojęzycznych) oraz ogrom pracy włożony w dotarcie do badanych oraz opracowanie wyników badania. Z technicznego lub koncepcyjnego punktu widzenia docenić należy fakt podsumowania treści z każdego rozdziału, który Habilitantka umieściła na końcu każdego rozdziału. Rozprawa jest napisana stylem naukowym, a Badaczka stosuje poprawną terminologię badawczą.

Rozprawa habilitacyjna nie jest wolna od pewnych niedociągnięć, niedomówień i drobnych błędów językowych, które jednakże nie ujmują jakości całej rozprawy. Do błędów technicznych można np. zaliczyć odwołanie do literatury tylko przez podanie numeru strony (np. S. 52), (S. 55) – bez podania autora, obniesienia (ebd.) i/lub nazwiska autora, co widoczne jest na stronie 199. Te można również zauważyć w tytule nagłówków, bowiem nagłówki rozdziałów 6 i 7 są identyczne, mimo że same rozdziały noszą odmienne tytuły. W pracy można natknąć się na pojedyncze błędy leksykalne (błędy kolokacyjne), np. *Lücke erfüllen* (str. 18, 114), zamiast *Lücke füllen*, *Forschungsfragen ausstellen* (str. 55) zamiast *Forschungsfragen stellen*, *die Zeit effektiv gebrauchen* zamiast *die Zeit effektiv nutzen*. Za błąd logiczny można uznać sformułowanie *bundesweite Zufallsstichprobe* (str. 72) w odniesieniu do badań przeprowadzonych w Polsce.

Można mieć pewne zastrzeżenia do koncepcji całej pracy i rozłożenia jej treści. Przykładem może tu być ujęcie treści w rozdziałach 5 i 6. Z jednej strony definicja pojęcia *samozarządzanie* powinna się była pojawić już w rozdziale 5. Zbędne wydają się być treści w rozdziale 6.1.1, gdzie badaczka wchodzi za bardzo w zaufki, które mało mają wspólnego z przedmiotem jej badań. Dziwić może również zawarcie/rozłożenie treści dotyczących stanu badań nad zarządzaniem sobą zarówno w rozdziale 5 jak i 6. Moim zdaniem powinny się one były znaleźć w jednym miejscu. Zbędne zdaje się być zamieszczenie treści np. dotyczące roli zarządzania sobą w wielu różnych dziedzinach i obszarach życia (rozd. 6.1.2).

Za pewne niedopowiedzenie można uznać pominięcie przez Habilitantkę faktu, że w treściach obecnego kształcenia nauczycieli znajduje się komponent dotyczący emisji głosu, który poniekąd mógłby być zaliczony do treści dotyczących ich zdrowia (tu na poziomie foniatrycznym), a w treściach z zakresu psychologii adept zawodu nauczyciela musi być wyposażony w wiedzę z zakresu stresu i wypalenia zawodowego, czyli z treściami, które Habilitantka postuluje włączyć do tego kształcenia.

4. Ocena istotnej aktywności naukowej w więcej niż jednej uczelni czy instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Z przedłożonej dokumentacji wynika, że Habilitantka wykazała się istotną aktywnością w więcej niż jednej uczelni, w szczególności zagranicznej. Świadczy o tym kilka faktów. Za taką działalność można uznać już wspomniany powyżej udział w wielu konferencjach zagranicznych, odbywających się w kilku krajach europejskich (Austria, Czechy, Luksemburg, Niemcy i Włochy), w tym w wielkich kongresach międzynarodowych odbywających się co kilka lat (np. IDT – *Internationale Tagung Deutschlehrerinnen und Deutschlehrer*, IGV – *Kongress der Internationalen Vereinigung für Germanistik*).

Drugim elementem potwierdzającym aktywność w więcej niż jednej uczelni jest odbycie przez dr M. Rozenberg trzech zagranicznych staży naukowo-badawczych w Niemczech (we Flensburgu, Gießen i Bielefeld) trwających w sumie blisko 3 miesiące. Wspomnieć można tu również jej udział w tygodniowym stażu dydaktycznym w ramach programu *Partners in Mobility*, w trakcie którego przeprowadziła ona warsztaty dla niemieckich studentów kierunku *Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*, dzieląc się z nimi efektami swojej pracy naukowo-badawczej.

Najważniejszym faktem świadczącym u umiędzynarodowieniu działalności naukowej Habilitantki zdaje się być zorganizowany przez nią we współpracy z dr Kathrin Wild z Uniwersytetu we Flensburgu cykl seminariów naukowych (*Digitale Ringsvorlesung*) zatytułowany *Gesundes Lehren und Lernen von Fremdsprachen/ Goel Health: Healthy Teaching and Learning of Foreign Languages*, na potrzeby którego pozyskała dziesięcioro zagranicznych prelegentów z Niemiec i Austrii.

5. Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzatorskich

Habilitantka prowadziła na przestrzeni wielu lat różne zajęcia związane z nauczaniem języka niemieckiego. Oprócz kluczowego przedmiotu dla kształcenia nauczycieli języków

obcych, czyli *Dydaktyki języka niemieckiego* prowadziła również zajęcia związane z edukacją takie jak: *Projekty edukacyjne*, w tym również te autorskie *Dydaktyka mediów*, *Interkulturowa dydaktyka języka* oraz *Profil kompetencji zawodowych*. Godnym podkreślenia jest fakt, iż Habilitantka prowadziła również wykłady (*Interdyscyplinarne aspekty glottodydaktyki*), w tym również te międzywydziałowe (*Na styku dyscyplin. Ile sztuki potrzebuje glottodydaktyka*). Wskazuje to na znaczący dorobek dydaktyczny, w szczególności fakt programów autorskich i skierowanie swojej oferty dydaktycznej do studentów spoza kierunku, na którym pracuje. W ramach kształcenia nauczycielskiego dr Rozenberg pełniła przez 3 lata funkcję opiekuna praktyk. Ponadto wypromowała 19 licencjatów i 25 magistrantów. W ramach poszerzania kompetencji dydaktycznych uczestniczyła w trzech szkoleniach dydaktycznych.

Można zauważyć aktywność Habilitantki na polu organizacyjnym i popularyzatorskim. Oprócz wspomnianego powyżej pełnienia funkcji opiekuna praktyk, jest ona członkiem Kierunkowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Opracowała ofertę kształcenia dla specjalności nauczycielskiej na studia I stopnia. W ramach promowania nauki współorganizowała *Webinar psychoedukacji i coachingu* dla nauczycieli i studentów oraz konkurs *Caspar David Friedrich*. Koordynowała program *Dhoch3* oraz *Deutsch-Wagen-Tour*. Organizowała warsztaty i lekcje dla przedszkolaków oraz uczniów szkół ponadpodstawowych.

Podsumowując należy stwierdzić, że Habilitantka była aktywna i zaangażowana na polu dydaktycznym oraz organizacyjno-popularyzatorskim, co pozwala na pozytywną ocenę jej działań w tym obszarze.

6. Konkluzje końcowe

Dr Magdalena Rozenberg znacząco powiększyła swój dorobek naukowy od czasu uzyskania stopnia doktora. Wszystkie jej prace są pracami jedno-autorskimi, ambitnymi i zawsze dobrze dopracowanymi, co pozwala na ich najwyższą ocenę. Habilitantka wykazała się dojrzałością naukową, cechuje ją oryginalny warsztat naukowo-badawczy oraz umiejętność powiązania glottodydaktyki (jako elementu dyscypliny językoznawstwa) z innymi dyscyplinami, takimi jak nauki o kulturze oraz dziedzinami, jak nauki medyczne i nauki o zdrowiu, co świadczy o innowacyjności jej działań naukowych.

Analiza dorobku pozwala stwierdzić, że Habilitantka **spełniła wszystkie warunki** zawarte w z art. 219 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym w nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz.U. 2018, poz. 1668) stawiane ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego:

- 1) posiada stopień doktora w dyscyplinie językoznawstwo;

- 2) wykazała się znaczącym i jakościowo bardzo dobrym dorobkiem naukowym opublikowanym w ważnych czasopismach naukowych z zakresu glottodydaktyki oraz w monografiach o tematyce odpowiadającej jej zainteresowaniom badawczym, w tym monografią wydaną w wydawnictwie znajdującym się na tzw. liście ministerialnej oraz
- 3) wykazała się istotną aktywnością naukową realizowaną w kilku zagranicznych uczelniach oraz dla instytucji kultury.

Analiza całego dorobku pozwala stwierdzić, że badania dr Rozenberg **stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej**. Badaczka podjęła się tematu, który nie był jeszcze podejmowany w polskim kontekście edukacyjnym w odniesieniu do glottodydaktyki, przeprowadziła duże badanie ilościowe, a w swojej pracy badawczej wykazała powiązania glottodydaktyki z innymi – dotąd nie poruszonymi przez innych badaczy – dyscyplinami nauki. **Wnioskuje o dopuszczenie Habilitantki do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie językoznawstwo.**